

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อาชีพนักบัญชีเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องและยาวนานในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นอัตราการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และการเปิดสอนหลักสูตรบัญชีที่หลากหลายตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จนถึงระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีอยู่อย่างกว้างขวางในปัจจุบัน แสดงถึงความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน โดยในปัจจุบันนี้จำนวนของนักบัญชีในประเทศไทยมีมากถึง 49,237 คน ที่เป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยสามารถแยกออกได้เป็น 4 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ สมาชิกสมทบ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ และมีสำนักงานสาขาครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งหมด 10 สาขา ในปัจจุบันเหลืออยู่ 9 สาขา เพราะสาขาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ปิดลงไปในปี 2553 (สภาวิชาชีพบัญชี, 2554)

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ได้ให้ข้อกำหนดเรื่องการควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี ไว้ในมาตรา 45 ว่าผู้ทำบัญชีที่จะขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี ต้องมีคุณวุฒิการศึกษาตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เบื้องต้นในการรับรองความรู้ ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพบัญชี และยังมีประกาศกรมทะเบียนการค้า (กรมพัฒนาธุรกิจการค้าในปัจจุบัน) เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543 ให้ผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกรอบ 3 ปี จากสถาบันวิชาชีพบัญชีหรือสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาวิชาชีพบัญชีในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่คอยกำกับดูแลทักษะทางด้านวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย และเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants - IFAC) ดังนั้นการกำกับดูแลเรื่องทักษะทางวิชาชีพจึงถือเป็นภาระหน้าที่ของสภาวิชาชีพ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่องค์กรวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศกำหนดขึ้น ซึ่งถ้าหากไม่ปฏิบัติตามแล้วอาจถูกใช้เป็นข้ออ้างได้ว่า นัก

บัญชีในประเทศไทยยังไม่มีคุณสมบัติเพียงพอตามมาตรฐานระหว่างประเทศ (ณัฐชา วัฒนวิไล, 2553) เพื่อจะนำนักบัญชีชาวต่างชาติเข้ามาทำงานทางวิชาชีพในประเทศไทยจากการเปิดเสรีวิชาชีพนักบัญชี

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามวิชาชีพในปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ (Alan G. Downe, 2012) ที่มีความรู้และทักษะการสื่อสารที่สอดคล้อง และอังกฤษ (ณัฐชา วัฒนวิไล, 2553) และจำเป็นต้องสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลและรายงานที่ต้องการในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่อิงความรู้ การศึกษาทางวิชาชีพบัญชีนอกเหนือจากการได้มาซึ่งความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพบัญชีด้านต่าง ๆ แล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชียังจำเป็นต้องมีทักษะที่จะทำให้ตนสามารถเป็นได้ทั้งที่ปรึกษาธุรกิจ นักวิเคราะห์การเงิน ผู้สื่อสารนักเจรจาต่อรอง และผู้จัดการในแต่ละสถานการณ์ที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันความซื่อสัตย์ ความเที่ยงธรรม และความต้องการที่จะยกย่ององค์กรที่ตนทำงานอยู่ ก็เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ส่วนค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพก็เป็นส่วนส่งเสริมในการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ประสบความสำเร็จ และจากการศึกษาของโอบพร คงประเสริฐ (2547) ที่พบว่าทักษะทางวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญต่อศักยภาพในการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้แสดงว่าทักษะทางวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง อันจะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของกิจการ ตลอดจนผู้ว่าจ้าง และสาธารณชน ความรู้และทักษะทางวิชาชีพจึงจำเป็นต้องได้รับการเน้นให้มีความสำคัญมากขึ้น เพื่อให้มีการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อโลกเคลื่อนไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดโลก รวมทั้งการลงทุนและการดำเนินกิจการข้ามพรมแดน รวมถึงการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ประสัทธ์ เชื้อพานิช, 2556)

ผู้ประกอบวิชาชีพทางบัญชี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาบัญชีบัณฑิต และในปัจจุบันนั้นงานในวิชาชีพบัญชีสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2556) ได้แก่ (1) **งานบัญชีของธุรกิจ (Private Accounting)** คือ นักบัญชีที่รับทำให้แก่องค์กรธุรกิจเอกชนทั่วไปซึ่งตำแหน่งของนักบัญชีเหล่านี้ได้แก่ ผู้อำนวยการบัญชี สมุหบัญชี พนักงานบัญชี เป็นต้น (2) **งานบัญชีสาธารณะ (Public Accounting)** คือ นักบัญชีที่เป็นอิสระ ไม่เป็นลูกจ้างใคร ดำเนินการให้บริการทางด้านบัญชีให้แก่ลูกค้า เช่น การสอบบัญชี บริการด้านภาษี การจัดทำบัญชี และบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานด้านบัญชี เป็นต้น โดยผู้ที่ จะทำการสอบบัญชีได้นั้นจะต้องได้รับอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA: Certified Public Accountant) และ (3) **งานบัญชีของรัฐบาล (Governmental Accounting)** คือ นักบัญชีรับทำให้กับหน่วยงานรัฐบาลโดยนักบัญชีมีฐานะเป็นข้าราชการประจำ เป็นต้น

จากอาชีพทางวิชาชีพทางบัญชีข้างต้นถึงแม้ว่าทั้งสามอาชีพจะต้องมีพื้นฐานทางการบัญชีมาเหมือนกัน แต่อาชีพผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นจะต้องมีการสอบเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จากสภาวิชาชีพบัญชีเสียก่อน ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นหนึ่งในอาชีพที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ศึกษาทางด้านบัญชี เพราะนอกจากจะเป็นอาชีพที่ได้รับผลตอบแทนค่อนข้างสูงแล้ว การทำงานด้านสอบบัญชี ทำให้มีโอกาสได้มองเห็นภาพรวมของธุรกิจมากกว่าสาขาวิชาชีพอื่น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถทางวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอมากกว่าอาชีพอื่นๆ ทางสายงานด้านบัญชี เนื่องจากมาตรฐานการสอบบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องติดตามและปรับปรุงความรู้ของคนให้ทันสมัยอยู่เสมอ (จักษ์ ปรินชาว่องไวกุล, 2554) นอกจากนี้ข้อดีสำหรับหน่วยงานที่มีผู้สอบบัญชี คือ ความน่าเชื่อถือของบริษัทในการรับทำบัญชี และการตรวจบัญชี (สุกัญญา เพ็ญสละพันธ์, 2557) โดยเมื่อหน่วยงาน/บริษัทมีจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมากเท่าใด บริษัทก็สามารถรับงานได้มากขึ้นเท่านั้น เพราะผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละคนสามารถเซ็นรับรองบัญชีได้ถึง 100 กิจการ ดังนั้นถ้ายังมีผู้สอบบัญชีมากก็ยิ่งเป็นผลดีต่อตัวบริษัทเอง (อรุณี ธีระสุนทร, 2557) ด้วยเหตุข้างต้นเหล่านี้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จึงควรมีทักษะทางวิชาชีพที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มนักบัญชีทั่วไป และสำหรับหน่วยงานก็ควรส่งเสริมให้นักบัญชีของตนเองพัฒนาทักษะเพื่อให้กลายเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต่อไป

อย่างไรก็ตามการจะก้าวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้นั้นต้องผ่านเงื่อนไขการฝึกหัดงานและการทดสอบตามข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งการทดสอบแบ่งเป็น 7 วิชา คือ วิชาการบัญชี 1 วิชาการบัญชี 2 วิชาการสอบบัญชี 1 วิชาการสอบบัญชี 2 วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี 1 วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี 2 และวิชาการสอบบัญชีที่ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ โดยตามข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชีอนุญาตให้เก็บผลการทดสอบแต่ละวิชาได้ภายในระยะเวลา 4 ปี ซึ่งหมายความว่าหากไม่สามารถสอบผ่านได้ทั้งเจ็ดวิชาภายในระยะเวลา 4 ปีที่กำหนดวิชาที่สอบผ่านแล้วก็ต้องกลับมาสอบใหม่ (รวิชุดำบรรจจมนิ, 2554)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีหน้าที่เช่นเดียวกับนักบัญชีทั่วไป เช่น การจัดบันทึกการจัดทำบัญชี มีสิทธิลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชีของธุรกิจที่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชีหรือให้มีผู้สอบบัญชี และมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรองเอกสาร ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีหน้าที่ดังนี้ต้องรักษามรรยาทตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวงถ้าฝ่าฝืนอาจถูกสั่งพักหรือ เพิก

ถอนใบอนุญาต และในกรณีที่มีการย้ายสำนักงานหรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนต้องแจ้ง
ต่อ นายทะเบียนภายในกำหนด 15 วัน นับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

ซึ่งอาชีพผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความแตกต่างกับ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร และนัก
บัญชีทั่วไปในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มากขึ้น โดยข้อดีสำหรับตัวของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นมี
ค่าตอบแทนในการสอบบัญชีนั้นมีค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูง และสามารถลงลายมือชื่อ ได้สูงสุด 100
กิจการ ต่อคน

จังหวัดเชียงใหม่ มีการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติเข้ามาเปิดดำเนินกิจการในเขต
พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยนักลงทุนทั้งจากยุโรป และจากเอเชีย ในอุตสาหกรรมหลาย
ประเภท นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจทุกด้านของภาคเหนือตอนบน ซึ่ง
ภาคเหนือมีการลงทุนเป็นอันดับสามของประเทศ โดยสัดส่วนของจังหวัดเชียงใหม่คิดเป็นประมาณ 1
ใน 3 ภาคเหนือ (วารสารการเงินการธนาคาร, 2551) ประกอบกับมีนโยบายของทางภาครัฐที่จะ
ส่งเสริมและผลักดันให้จังหวัดเชียงใหม่เป็น MICE CITY เพื่อรองรับโครงการศูนย์ประชุมและแสดง
สินค้านานาชาติ รวมทั้งการจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 นั้นซึ่งจะส่งผลให้เกิด
การโยกย้ายของกลุ่มแรงงานมีฝีมือ 7 กลุ่ม เช่น นักบัญชี แพทย์ ฯลฯ ดังนั้น นักบัญชีและผู้สอบบัญชี
รับอนุญาต จึงควรมีการปรับตัวและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของตน ให้ครบถ้วนในทุกทักษะ เพื่อให้
เป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการ

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการเปรียบเทียบทักษะในการ
ปฏิบัติงานตามวิชาชีพของผู้สอบบัญชีอนุญาตและนักบัญชีในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ว่าเป็นไป
ตามแนวทางที่กำหนดและเหมาะสมต่อธุรกิจที่ปฏิบัติงานอยู่หรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับตัวนัก
บัญชีที่จะใช้พัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและนักบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและนักบัญชีในจังหวัด
เชียงใหม่

2. เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบ บัญชีรับอนุญาตและนักบัญชี เช่น ผู้บริหารองค์กรต่างๆ

1.4 นิยามศัพท์

ทักษะทางวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำความรู้ทางวิชาชีพ ค่านิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี, 2550) ซึ่งทักษะทางวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบด้วย ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

นักบัญชี หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ด้านบัญชี ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาบัญชีบัณฑิตเท่านั้น

ผู้สอบบัญชีอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และใบอนุญาตนั้นยังไม่ขาดอายุ ไม่ถูกพัก ไม่ถูกเพิกถอน ซึ่งผู้ที่จะขึ้นทะเบียนต้องมีพื้นความรู้และลักษณะครบถ้วน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และทำงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved